

NOTA TER INFORMATIE

Rapportage Beproeving Duurzaam Informatiestelsel voor de Zorg Referentie Architectuur

Bijlage 3b

Conclusie

De DIZRA blijkt een raamwerk waar prominente ontwikkelingen in terugkomen, waartegen kan worden ontwikkeld en waaraan kan worden getoetst ten behoeve van het maken van keuzes en ontwikkeling. In het geval van afwijking van DIZRA kan men zaken escaleren en bijvoorbeeld bespreekbaar maken aan de bestuurstafel of in het Informatieberaad Zorg. Uit de beproeving zijn overwegend positieve reacties gekomen. De DIZRA helpt om samenhang te verkrijgen. De DIZRA is goed hanteerbaar als kader en checklist om afspraken te maken over technologie en interoperabiliteit. Partijen waren onder de indruk van de presentatie.

Vervolg

Er zijn geen resultaten die heroverweging van een definitieve vaststelling van de richtlijnen tegenhouden. Het Informatieberaad Zorg wordt daarom gevraagd de DIZRA definitief vast te stellen (na fase 1 nu ook fase 2).

Aanleiding

Het Informatieberaad Zorg heeft de Architectuurcommunity Zorg opdracht gegeven voor het uitwerken van Kaders voor het duurzaam informatiestelsel in de zorg. Deze uitwerking gebeurt in drie fasen.

- Fase 1: Principes en afgeleide principes
- Fase 2: Richtlijnen of ook wel normenkader
- Fase 3: Bibliotheek van oplossingsbouwstenen (standaarden, voorzieningen, templates en goede voorbeelden)

Op 10 december 2018 is fase 1 behandeld in het Informatieberaad Zorg. De principes en afgeleide principes zijn in deze vergadering definitief vastgesteld. Hierna is fase 2 gestart, de richtlijnen oftewel het normenkader. Op 23 september 2019 zijn de resultaten van fase 2 behandeld in het Informatieberaad Zorg. De richtlijnen zijn in deze vergadering vastgesteld voor beproeving. De beproeving heeft tussen oktober 2019 en maart 2020 plaatsgevonden. Na vaststelling van fase 2, de richtlijnen, zal begonnen worden met fase 3.

De kaders hebben een naam gekregen van de Architectuurcommunity Zorg. Het wordt voortaan DIZRA genoemd (duurzaam informatiestelsel voor de zorg referentie architectuur). DIZRA is gepubliceerd op: <https://dizra.gitbook.io/dizra/>

Deelnemers beproeving fase 2

De beproeving is gedaan bij de programma's onder het Informatieberaad Zorg:

- MedMij;
- Medicatieproces;
- eOverdracht;
- Registratie aan de bron;
- Twiin.

En ook bij het programma KIK-V. Bij een aantal ziekenhuizen is een beknopte verificatie van behoefte en toepasbaarheid gedaan.

BEPROEVINGSDATUM
10-04-2020

OPGESTELD DOOR
Architectuurcommunity
Zorg

AFGESTEMD MET
Nvt

BIJLAGE(N)
Praatplaat beproeving
DIZRA

Beproeving

De DIZRA is beproefd aan de hand van interviews mbv een vragenlijst en het per organisatie uitvoeren van een crosscheck van de bestaande, gehanteerde afspraken en kaders mbv een Excel lijst.

Met de beproeving wilden we antwoord krijgen op de volgende onderzoeksvragen:

1. Op welke manier de programma's al (architectuur)kaders, afspraken(stelsels) en standaarden toepassen.
2. Of rollen en verantwoordelijkheden gespecificeerd zijn.
3. Of er al gewerkt is met de principes en afgeleide principes van de DIZRA.
4. Of er al rekening is gehouden met de richtlijnen van de DIZRA. ¹
5. Op welke punten de DIZRA verbeterd kon worden tav praktische hanteerbaarheid.

Resultaten van de beproeving

Hieronder beschrijven we beknopt de uitkomsten van de beproeving per onderdeel.

1. Op welke manier de programma's al (architectuur)kaders, afspraken(stelsels) en standaarden toepassen.

De programma's werken in meer en mindere mate met (architectuur)kaders, afspraken(stelsels) en standaarden. Een afsprakenstelsel, zoals die in de DIZRA voorzien zijn en door MedMij is geïntroduceerd, worden pas recentelijk toegepast. MedMij, eOverdracht, KIK-V en Twiin zijn daarbij koplopers. Medicatieproces hanteert een aantal architectuurkaders en veronderstelt dat het zich toelegt op de implementatie van een standaard en dat derhalve een afsprakenstelsel niet van toepassing is. Uit ervaring met andere programma's blijkt dat een afsprakenstelsel de implementatie juist bevordert, omdat rollen, verantwoordelijkheden en te gebruiken standaarden en diensten juist heel helder zijn gedefinieerd en er duidelijke afspraken zijn gemaakt. Registratie aan de bron hanteert bestaande domeinarchitecturen, zoals de ZIRA, voor de implementatie van zorginformatiebouwstenen.

2. Of rollen en verantwoordelijkheden gespecificeerd zijn.

De programma's hebben in meer en mindere mate een duidelijke beschrijving van de te onderscheiden rollen en verantwoordelijkheden.

Onderzoeksvragen 3 en 4 zijn voor het gemak samengevoegd.

3. Of er al gewerkt is met de principes en afgeleide principes van de DIZRA.
4. Of er al rekening is gehouden met de richtlijnen van de DIZRA.

Vooral Twiin en KIK-V hebben gewerkt met de principes, afgeleide principes en richtlijnen van DIZRA. Twiin voldoet grotendeels aan DIZRA. MedMij komt in grote mate overeen met DIZRA en is een goed voorbeeld van verdieping van de DIZRA. eOverdracht is bezig met een enorme inhaalslag en verdient daarom veel waardering in de wijze waarop ze aan de slag zijn met de DIZRA en het uitdragen ervan. Zij zijn zeer enthousiast in het gebruik van de DIZRA.

Omdat de programma's vaak al werken met kaders, afspraken en standaarden is de stap naar werken vanuit de DIZRA niet al te groot. Het vereist wel dat met elkaar het goede gesprek wordt gevoerd, de stappen in processen duidelijk beschreven en daarna de benodigde standaarden en techniek gedefinieerd zijn én de juiste specialisten aan tafel

¹ Die zijn pas in de zomer van 2019 afgerond en daardoor naar alle waarschijnlijkheid minder ingepast in al lopende programma's.

zitten. De DIZRA helpt bij het aanbrengen van de benodigde gelaagdheid (netwerk, organisaties, zorgprofessionals, systemen, infrastructuren) en welke rollen en verantwoordelijkheden daarbij horen. Door DIZRA door te lopen roep je vragen op als:

- Wat is er nodig?
- Welke voorwaarden moeten ingevuld worden?
- Welke afspraken moeten we maken?
- Wat zijn de requirements?
- Wie moeten we betrekken?
- Welke deskundigheid is nodig?

De DIZRA geeft duidelijkheid. Door het hanteren van de DIZRA gelden voor alle spelers dezelfde uitgangspunten. Ook ontstaan bij het maken van de afspraken voor een afsprakenstelsel bouwblokken voor een afsprakenstelsel die hergebruikt kunnen worden in andere afsprakenstelsels. De DIZRA biedt bovendien handvatten voor wat je per onderdeel moet afspreken en welke specialisten je daarbij nodig hebt.

Per onderdeel van een afsprakenstelsel zijn verschillende soorten specialisten nodig zoals:

- Privacy expert en/of jurist
- Architect
- Implementatiedeskundige
- Veranderkundige
- Business analyst
- Domeinexperts (zorgverleners bijv)
- Techneuten

De DIZRA brengt samenhang in het geheel der dingen.

5. Op welke punten de DIZRA verbeterd kon worden tav praktische hanteerbaarheid. De beproeving heeft positieve resultaten en geen noemenswaardige wijzigingen opgeleverd. De verbeteringsuggesties waren merendeel gericht op samenbinden, enkele definitiekwesties en toelichting.

Onderstaande de lijst met veranderingen aan DIZRA:

1. Focus op de dingen die belangrijk zijn door korter en krachtiger te communiceren. Dit heeft ertoe geleid dat we de principes ingekort hebben tot het manifest (dit was ook een verzoek van de Architectuurboard Zorg). Er is een vertaaltabel opgenomen om vanuit de principes naar het manifest over te stappen.
2. Meer uitleg over de thema's uit het manifest en wat daar mee bedoeld wordt.
3. Meer uitleg over het realiseren van vertrouwen tussen de actoren in het netwerk.
4. Gelaagdheid in afspraken. We onderkennen afspraken voor vertrouwen, voor technische interoperabiliteit en voor semantische, juridische en organisatorische interoperabiliteit.
5. Hanteren van rollen in plaats van diensten.
6. Richtlijnen voor interoperabiliteit zijn ingevuld of gaan ingevuld worden door NEN-normen.
7. Focus in de richtlijnen op de interactie en de interoperabiliteit tussen actoren. We hanteren geen functionele richtlijnen voor de producten van de leveranciers.
8. Focus in de richtlijnen op wat we willen realiseren, niet hoe we dat realiseren.
9. Lijst in Excel-formaat opgenomen als checklist en voor pas-of-leg-uit van de uitgangspunten en richtlijnen.

De op basis hiervan herziene versie van DIZRA staat inmiddels online.

<https://dizra.gitbook.io/dizra/>

DIZRA als raamwerk voor sturing en toetsing: zonder wrijving geen glans...

Uiteraard geldt voor de DIZRA het principe van pas toe of leg uit. De DIZRA is een kader dat weliswaar gehanteerd moet worden en als instrument aantoonbaar helpt bij het sturen op samenhangende afspraken op alle lagen van interoperabiliteit, maar niet zwart of wit is. Het laat voldoende ruimte om ook per situatie de beste keuze te maken zonder tekort te doen aan de richting van het duurzaam informatiestelsel.

In de beproeving zijn met MedMij en Twiin goede gesprekken geweest over formulering en inhoud. Deze hebben geleid tot mooie aanscherping of nuancering van de DIZRA.

Bijvoorbeeld in het geval van decentraal vs centraal. DIZRA gaat uit van decentraal, maar veelal een hybride vorm ontstaan, niet geheel decentraal en ook niet helemaal centraal. Rentmeesterschap van data is hierin een voorwaarde. Het principe is daarna nog beter toegelicht zodat gebruikers het beter kunnen hanteren.

Een andere discussie ging over het principe van internationaal tenzij. Daar waar specifieke Nederlandse kenmerken nodig zijn, moet goed toegelicht worden waarom wordt afgeweken. Soms wordt daarbij gekozen voor extensies op internationale standaarden.

DIZRA gaat uit van een gelijk speelveld. Op basis van de afspraken en requirements kunnen verschillende oplossingsapplicaties (diensten of voorzieningen) de functionaliteit invullen. Dit wrijft met bijvoorbeeld de oplossingsrichting voor een generieke toestemmingsapplicatie of generiek adresboek. DIZRA hanteert het principe dat we afspraken moeten maken voor standaarden, niet dat we afspraken maken voor specifieke voorzieningen, producten of leveranciers. DIZRA hanteert het principe van duurzaam. Een lock-in op de innovatiekracht van 1 leverancier is daarom niet gewenst. Via duidelijke motivatie kan worden afgeweken (cf. forum voor standaardisatie). Bij gemotiveerd afwijken is een rol ter advisering weggelegd voor de Architectuurboard Zorg en besluitvorming door het Informatieberaad Zorg. In het kader van de doelarchitectuur kan gekozen worden voor nutsvoorzieningen die aan specifieke eisen voldoen als het gaat om requirements, governance en onderhoud/beheer. Dit zal dan een wettelijke basis moeten krijgen.

De FAIR principes zijn ook een belangrijk onderdeel van de DIZRA. Uit de beproeving bleek dat nog onvoldoende wordt gekeken naar vindbaarheid, toegankelijkheid, interoperabiliteit en herbruikbaarheid van data. Data zit bijvoorbeeld veelal nog opgesloten in berichten en processen en is niet geschikt voor meervoudig gebruik. Voor een deel heeft het te maken met onbekendheid met de toepassing van deze principes. De discussies hebben wel geleid tot het meer werk maken van deze principes.

NEN

Uit de open consultatie van vorig jaar, maar ook uit de adviezen van de Architectuurboard Zorg is aangegeven dat de DIZRA gehanteerd moet worden. Deelnemers aan de beproeving waren het daarmee eens. Komende periode wordt gebruikt om te verkennen op welke manier de DIZRA bij kan dragen aan het NEN normeringstraject voor standaarden en bouwstenen die wettelijk verplicht zullen worden.

Onderhoud en beheer

De DIZRA is ontwikkeld in communityverband. Na vaststelling lijkt het logisch om haar onder te brengen in een beheerorganisatie. Gedurende het beheer zal:

- De DIZRA cyclisch geactualiseerd en verbeterd moeten worden op basis van een releasekalender met bijbehorend beleid. Met het toepassen zal de DIZRA op onderdelen moeten kunnen wijzigen om voortschrijdend inzicht te verwerken, de bruikbaarheid te verbeteren en de effectiviteit van DIZRA te verhogen.
- Eveneens zal uit de praktijk moeten blijken of de kaders leiden tot het gewenste effect, een duurzaam informatiestelsel. Het effect moet gemonitord en vertaald worden naar aanpassings- en verbetervoorstellen tbv aanscherping en verbetering van de kaders.

Dit wordt meegenomen door de kwartiermaker 'Governance op standaarden'.

Fase 3: bibliotheek van oplossingsbouwstenen en goede voorbeelden

Uit de beproeving is gebleken dat het verrijken van de DIZRA met een bibliotheek van oplossingsbouwstenen (standaarden, voorzieningen, templates en goede voorbeelden) de gebruiker helpt bij toepassing in de praktijk. De vulling komt vanuit meerdere kanten: doelarchitectuur, vaststellen bouwstenen duurzaam informatiestelsel voor de zorg en wetgevingstraject digitale gegevensuitwisseling in de zorg. Met eOverdracht wordt gewerkt aan een format voor een afsprakenstelsel dat door anderen als goed voorbeeld kan worden gehanteerd en waarvan bouwblokken hergebruikt kunnen worden. Datzelfde geldt voor Twiin als afsprakenstelsel voor de infrastructuur laag als onderdeel van een afsprakenstelsel van eOverdracht. Daarnaast zal gewerkt worden aan een implementatiehandreiking.